

e

HISTORIEN

* OM SVERIGE MED *

FARAH

RIDDARE, PESTEN
OCH VASA

Farah Abadi
Anna Sommansson Richter
Anders Nyberg

**BONNIER
CARLSEN**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Medeltiden

Tidig medeltid
börjar

Högmedeltiden
börjar

Senmedeltiden
börjar

Medeltiden

TIDIG MEDELTID

1050 till 1200

- Sida 8-9: 1 000 år sedan
- 10-11: Livat i staden
- 12-13: Tidlösa lekar
- 14-15: Alla kan komma till himlen
- 16-17: Skola för rika

HÖGMEDELTIDEN

1200 till 1350

- 18-19: Handel i storstaden
- 20-21: Filtare och stinkare
- 22: Skrämmande straff
- 23: Böter och stegling
- 24-25: Den hatade bödeln
- 26-27: Riddarens borg
- 28: Smäsven och väpnare
- 29: Hur blev man riddare?
- 30-31: Livet som riddare

SENMEDELTIDEN

1350 till 1520

- 32: Gud blir sur
- 33: Heliga Birgitta
- 34: Vitlök och åderlätning
- 35: Sjukvård på medeltiden
- 36-37: Den stora döden
- 38-41: Gotland attackeras
- 42: Skelett och skatter
- 43: Duneskatten
- 44-45: Mäktiga Margareta
- 46-47: Kalmarunionen
- 48-49: Uppror och kaos
- 50-51: Stockholms blodbad

Renässansen

VASATIDEN

1520 till 1611

- 52-53: Gustavs väg till makten
- 54: Befrielsekriget
- 55: Gustav blir kung
- 56-57: Rik på kyrkan
- 58: En sträng kung
- 59: Dackefejden
- 60: Syskonbråk
- 61: Piratprinsessan
- 62-63: Stulna barn
- 64: Bildförteckning

Varför heter det
"medeltiden"?

De som levde strax efter medeltiden tyckte att den hade varit en dålig mellanperiod i historien. Så var det inte, men därför fick den heta "medeltiden" och det säger vi än i dag.

Vasatiden

Vasatiden
börjar

I dag

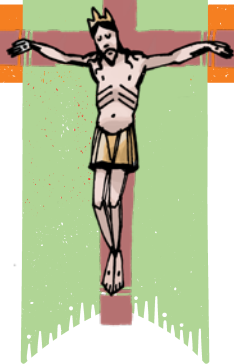
Hej!

DET ÄR MEDELTID i Sverige och det händer en massa saker. Människorna blir kristna och i många byar byggs kyrkor som alla måste gå till varje söndag. I de nya klostren måste man vara tyst nästan hela dagen, men i de växande städerna är det livat på gator och torg.

Kungarna bråkar som vanligt om makten och vill göra landet större och starkare. De krigar och intresserar sig också för samernas land i norr. En listig drottning tar makten över hela Norden, en kung låter huvuden rulla mitt i Stockholm och en prinsessa blir pirat och kapar handelsskepp på Östersjön. Vårt land drabbas också av en fruktansvärd sjukdom som ingen har någon bot för. Historien om Sverige fortsätter!

Nu händer det
mycket spännande.
Det blir också
våldsamt och
läskigt. Följ med
in i medeltiden!

TIDIG MEDELTID

1000 ÅR SEDAN

Här kommer Karin med soppa och bröd till sin mamma och pappa. Fåglarna kvittrar och en bit bort hörs ljudet från bygget av byns nya kyrka.

Familjen tackar Gud för de goda skördarna de haft. Snart ska de resa till staden för att handla. Det är sådant man kan göra numera. Medeltiden är här!

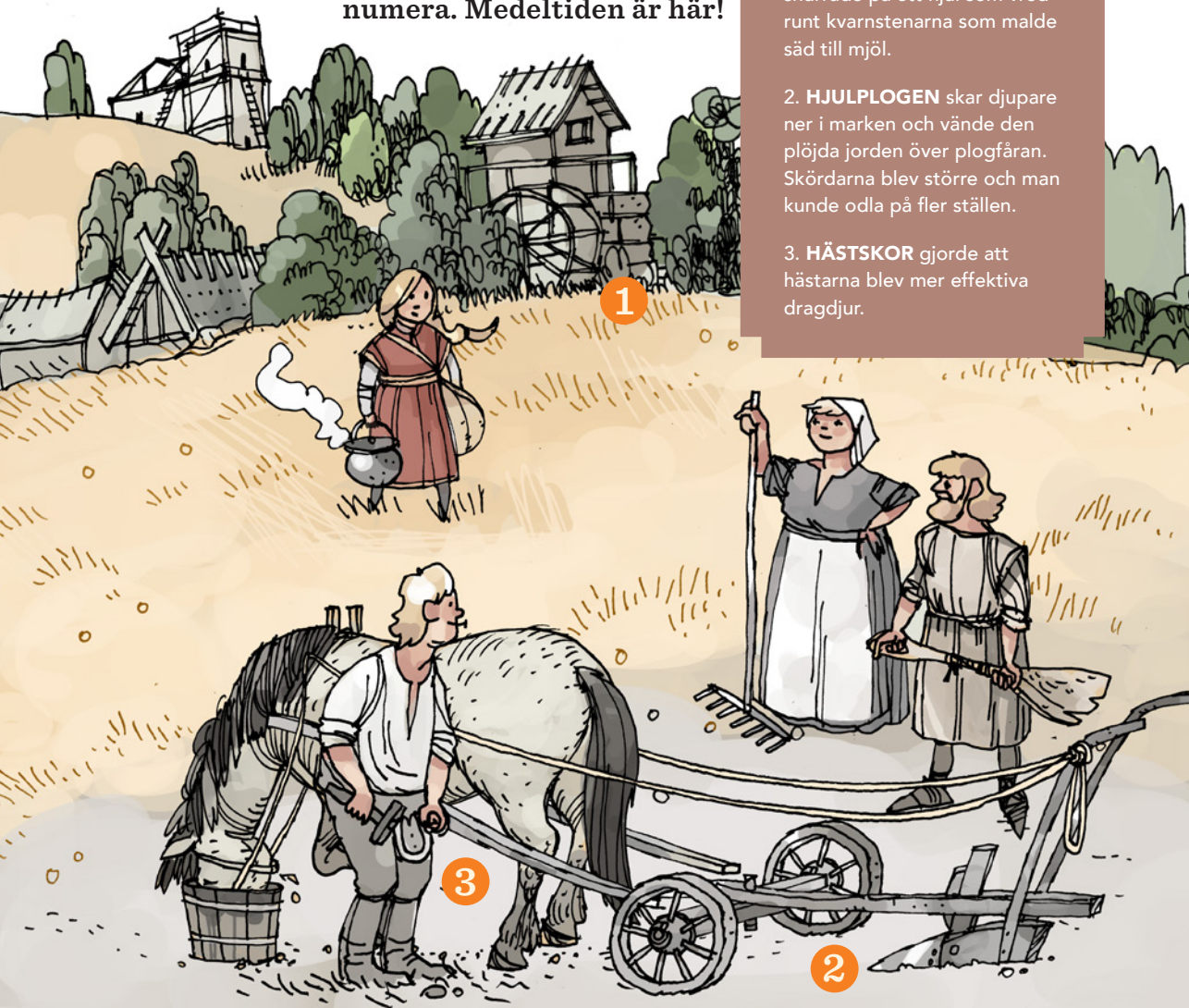
Herregud! Under medeltiden byggs 2 350 kyrkor.

3 smarta uppfinningar!

1. **KVARNAR** drevs med vind- eller vattenkraft. Bäckens snurrade på ett hjul som vred runt kvarnstenarna som malde säd till mjöl.

2. **HJULPLOGEN** skar djupare ner i marken och vände den plöjda jorden över plogfåran. Skördarna blev större och man kunde odla på fler ställen.

3. **HÄSTSKOR** gjorde att hästarna blev mer effektiva dragdjur.

NU HADE KRISTENDOMEN fått fäste i Sverige. De allra flesta som levde på medeltiden var bönder som brukade jorden och hade boskap. Landet var glest befolkat. Det bodde 400 000 människor här.

I de norra delarna levde samerna på jakt, fiske och renskötsel. Precis som de gjort i tusentals år. Samerna styrdes inte av någon kung och var inte kristna. De hade ett eget språk, en egen tro och en egen kultur.

Sverige på 1100-talet med kungariket i mitten och Sápmi – samernas land – längst upp, från Dalarna till Norrland.

Samerna både jagade och hade tama renar. De var också skickliga båtbyggare och hantverkare. Många ville handla med dem. Skinn av ekorre, mård, utter, bäver, räv, järv, lo, björn och ren var eftertraktade varor.

Solen, jorden och döda släktingar

Samerna hade en naturreligion. Solen, månen, åskan och vinden sågs som gudomliga. Jord och vatten var levande väsen som hedrades genom riter och ett varsamt liv.

Naturens väsen kunde hjälpa människorna med olika saker, som att dela med sig av bytesdjur. Men

de kunde också gömma djuren om man bröt mot deras regler.

I det samiska samhället var de döda förfäderna en viktig del av familjen. De kunde skydda människorna eller vakta deras renhjordar.

Pengar var inte så vanligt. I stället bytte man saker med varandra!

LIVAT I STADEN

Karin och hennes pappa har tagit sig hela långa vägen till staden. De ska försöka byta till sig en ny spade mot några fina rävpälsar från jakten i vintras.

Det är första gången Karin får följa med. Så här mycket folk på samma ställe har hon aldrig sett förut.

I MEDELTIDENS STÄDER stod de låga husen tätt. Överallt fanns det människor och djur. Från smedens verkstad kom höga bankanden, försäljare och hantverkare ropade ut vad de hade att sälja, getterna bråkade, hundarna skällde och från värdshuset hördes skrål, skratt och bråk.

Barn i stan

I tioårsåldern var det dags för barn att börja lära sig ett yrke. På landsbygden hjälpte barnen till på gården. Men bodde man i staden och var son till en skomakare så fick man lära sig att göra skor. Barn till köpmän fick lasta varor och hålla ordning på lagret. Flickor fick hjälpa till i hemmet med att passa syskon, sy och laga mat. Det var ovanligt att barn fick lära sig att skriva och läsa. Några vanliga skolor fanns inte ännu.

Det sägs att man kunde känna lukten av en medeltida stad innan man såg den. Folk var inte så noga med var de slängde matavfall, slaktrester och kiss och bajs. Urk!

JÄRNSKODD SPADE

uppfanns på medeltiden. Den gjorde arbetet med jorden mycket lättare. Spaden fick också "skuldror", så att bonden kunde trampa på redskapet för att få mer kraft. De blev så bra att de knappt har utvecklats alls sedan dess.

Med nya uppfinningar inom jordbruket fick folk mer mat. Då ökade befolkningen och fler städer växte fram.

Det fanns mycket djur även inne i staden. De gav kött, ägg och mjölk till stadsborna. Grisarna åt det mesta och hjälpte till att hålla rent på gatorna. Kattens uppgift var att jaga råttorna som åt av matförråden.

